

Vóór het einde van de 5e eeuw speelt de voorstelling van Christus' Kruisdood in de ontwikkeling van de kunst nog geen rol.

De oorsprong van de ikonografie der kruisiging ligt in de 6e eeuw, die vooral in artistiek opzicht het voetstuk der Middeleeuwen genoemd kan worden. Doch het ontstaan van het crucifix is niet op de eerste plaats een vinding van de artistieke verbeelding, het is geconditioneerd door de religieuze dogmatiek van dien tijd, in het bijzonder door den strijd om de dubbele natuur van Christus, die de orthodoxie met het monophysitisme te voeren had. Deze ketterij leerde, dat Gods zoon slechts de Goddelijke natuur bezat en dus slechts in schijn de menselijke natuur had aangenomen. Van de reactie der orthodoxie op dit doketisme is het crucifix de artistieke vorm: het is de tastbare bevestiging van het dogma, dat Christus werkelijk geleden heeft in zijn menselijke natuur, dat zijn bloed vergoten is en zijn tranen gevloeid hebben.

Evenwel week de terughoudendheid, die reeds eeuwenlang op dit gebied betracht

Afb. 5, Fragment uit de deur van het hoofdportaal van de basiliek van de H. Sabina te Rome. Cypressenhout (22 × 35 cm) ± 2e helft 5e eeuw

